

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА НА СТРАТЕГІЧНОМУ І ТАКТИЧНОМУ РІВНЯХ

АРЕФ'ЄВ В. О.

аспірант

Київ

На сучасному етапі розвитку економіки країни, в умовах кризи та за складних трансформаційних процесів суттєво ускладнюються умови господарювання вітчизняних підприємств. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання зумовлюється переважно станом їх фінансів, що призводить до необхідності розгляду проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств. Саме тому для створення ефективної системи управління фінансовою безпекою підприємств необхідно розробити концептуальний підхід, який дозволить розробляти та приймати адекватні своєчасні управлінські рішення. Від цього залежить те, які рішення будуть прийняті та яким чином буде сформовано механізм фінансової безпеки, оскільки концепція фінансової безпеки підприємства становить систему поглядів, ідей, цільових настанов, пронизаних єдиним задумом, на проблему безпеки основних об'єктів безпеки підприємства, а також систему заходів, шляхів, напрямків досягнення поставлених цілей і створення сприятливих умов

для досягнення цілей бізнесу в умовах невизначеності, а також існування внутрішніх і зовнішніх загроз.

Деякі аспекти фінансової безпеки були розглянуті в працях таких вчених, як Барановський О. І. [1], Бланк І. О. [2], Горячева К. С. [3], Судакова О. І. [4], Папехин Р. С. [5], Загорельська Т. Ю. [6] та ін. На жаль, серед відомих робіт лише незначна кількість тих, що розглядають процес забезпечення фінансової безпеки комплексно. Беззаперечною перешкодою на шляху комплексного забезпечення високого рівня фінансової безпеки будь-якого підприємства є відсутність єдиного, науково-обґрунтованого концептуального підходу управління фінансовою безпекою підприємств.

Метою статті є розробка концепції управління фінансовою безпекою підприємства на стратегічному та тактичному рівнях.

Практичне рішення завдання є втіленням у життя найважливіших положень концепції, політики й стратегії безпеки; системи фінансової безпеки підприємства, яка проявляє себе в дії. Для реалізації настільки важливого стратегічного напрямку безпеки для кожного об'єкта безпеки повинна бути розроблена принципова, концептуальна модель (алгоритм) управління фінансовою безпекою. Дані моделі можуть мати як загальні елементи, так і свою специфіку, що впливає з особливостей, властивостей об'єкта безпеки.

Така модель дозволяє розглянути проблему у взаємозв'язку як об'єкта загрози або зазіхання, самих загроз, так і коштів забезпечення безпеки. Безсумнівно, що на кожному підприємстві може бути свій підхід, свої загрози і їхні джерела, свої кошти забезпечення фінансової безпеки й т. д. У цьому випадку важливий сам принциповий підхід (алгоритм), що є методичною основою деталізації конкретних заходів захисту того або іншого об'єкта безпеки.

У сучасній підприємницькій діяльності необхідно також володіти певними практичними й теоретичними навичками й досвідом, тим самим формувати цілісне подання про весь процес розробки. Такий комплексний підхід доцільно представити у вигляді чітко формалізованої методики. Також треба сказати, що запропонована методика буде мати циклічний характер, оскільки після кожного етапу необхідно здійснювати його «самоконтроль» на предмет аналізу оптимальності вжитих заходів і проведених заходів [1 – 3].

Концепція управління фінансовою безпекою підприємства на стратегічному та тактичному рівні подана на рис. 1.

Концепцію управління фінансовою безпекою підприємства на стратегічному та тактичному рівні необхідно розглядати як багатоаспектний процес, який накладається на організаційну структуру підприємства. Ця концепція повинна бути сформульована за допомогою системи його пріоритетних інтересів, виявлені інтереси взаємодіючих з ним суб'єктів зовнішнього середовища й обрані такі форми й способи гармонізації або узгодження цих інтересів, щоб результати взаємодії підприємства із цими суб'єктами забезпечили його прибуткову роботу.

Господарська діяльність підприємства має довгостроковий характер, тому управління діяльністю підприємства повинне виходити з його стратегічних цілей, розробленої ним політики, методів формування і управ-

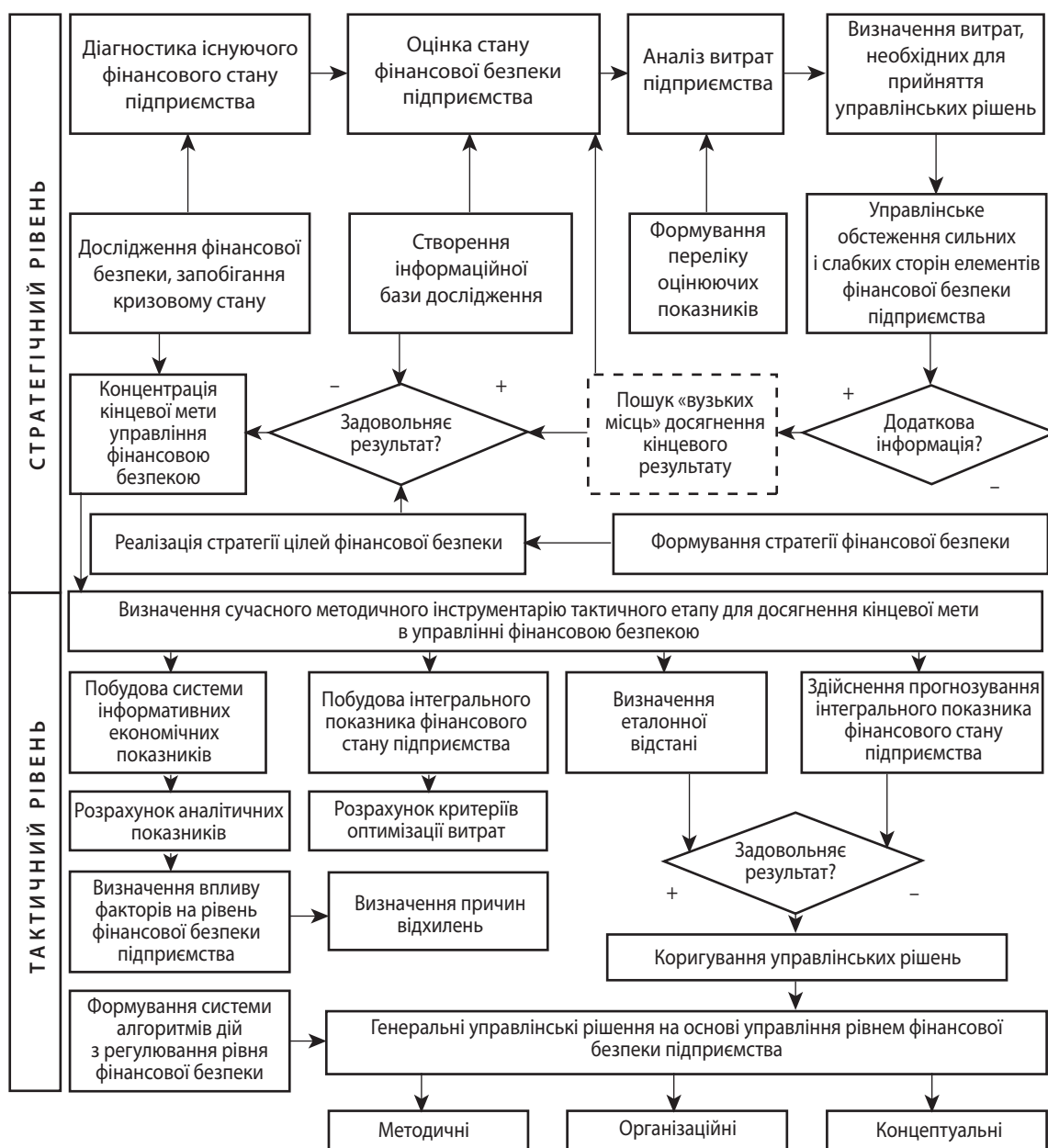

Рис. 1. Концепція управління фінансовою безпекою підприємств на стратегічному та тактичному рівнях

ління витратами, включаючи напрями і форми їх обліку, а також джерела їхнього фінансування [4 – 6].

Саме таке розуміння концепції управління фінансовою безпекою підприємства як специфічної, упорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів управлінського процесу формування і використання витрат підприємства, на погляд автора, дасть можливість забезпечити стійкі позиції на ринку, забезпечивши тим самим стійкість його діяльності і отримання максимального позитивного результату.

Першим етапом розробки стратегічного механізму управління фінансовою безпекою підприємства є діагностика існуючого фінансового стану підприємства. Його метою є визначення та надання кількісної оцінки внутрішнім фінансовим резервам, попередження збитків та отримання максимального прибутку. Найбільш важливими показниками діагностики існуючої системи є нерегламентовані зміни показників діяльності підприємств, які не дозволяють нормально працювати підприємству і можуть привести до несприятливих фінансово-економічних наслідків.

Для досягнення цілей фінансової безпеки підприємства необхідна якісна діагностика існуючої системи, у зв'язку з чим діагностування доцільно виокремлювати в самостійну ланку. Максимальна ефективність діагностування забезпечується оптимальним вибором інформаційно-діагностичних параметрів, допустимих значень і періодичності діагностування.

У цілому управління фінансовою безпекою підприємства полягає в плануванні та контролі стосовно вхідних, проміжних і вихідних фінансових потоків коштів з метою отримання оптимального прибутку в межах можливостей і відповідно до кінцевих цілей підприємства.

Наступним етапом стратегічної складової фінансової безпеки є оцінка стану проблеми або аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища. Оскільки забезпечення оптимізації витрат підприємства залежить від здатності підприємства адаптуватись до зміни зовнішніх умов, то основний акцент слід робити на розв'язанні економічних проблем підприємств з позиції ефективності системи управління та якості процесів управління, таких як:

- ✦ гнучкість методів стратегічного планування, що дозволяють передбачувати і запобігати появі кризових ситуацій;
- ✦ розробка методів і прийомів тактичного управління підприємством і структурних підрозділів, що дають можливість оперативно реагувати на недопустимі відхилення від запланованого ходу виробництва;
- ✦ розробка ефективних прийомів і методів організаційно-економічного обґрунтування і прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення стійкості системи управління безпекою підприємства в цілому.

ВИСНОВКИ

Підвищення рівня фінансової безпеки підприємства з метою впливу на навколишнє середовище можна забезпечити шляхом:

- ✦ оптимізації випуску товарів і послуг підприємства;
- ✦ здійснення інвестування з метою перспективності зовнішнього зростання;
- ✦ збільшення витрат на виробництво товарів і послуг з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності;
- ✦ забезпечення незалежності підприємства від зміни кон'юнктури ринків товарів, чинників виробництва, фінансових ринків за рахунок зовнішньої гнучкості й агресивності збутової діяльності.

Перелічені аспекти впливу на зовнішнє середовище підприємства дозволять активізувати зусилля підприємств з метою цілеспрямованого впливу на навколишнє середовище у вигідному для нього напрямі, забезпечуючи при цьому ефективність підвищення рівня фінансової безпеки підприємства і досягнення головної мети діяльності підприємства.

Таким чином, розроблена концепція управління фінансовою безпекою підприємства на стратегічному та тактичному рівні сприяє своєчасному виявленню відхилень фактичних показників від попередньо запланованих, виявлення причин, які викликали ці відхилення, для розробки пропозицій щодо коректування окремих позицій з метою досягнення запланованих цілей. Отже, саме така концепція найбільше відповідає завданням та меті дослідження, а її елементи дають можливість всебічно проаналізувати стан та управління фінансовою безпекою підприємства з метою своєчасного виявлення негативних аспектів та запровадження необхідних коригувальних заходів з метою дотримання його запланованого рівня. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансова безпека: монографія. Інститут економічного прогнозування / О. І. Барановський. – К.: Фенікс, 1999. – 338 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01. – К.: НАУ, 2006. – 17 с.
4. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления // Т. Ю. Загорельская. – Наук. праці ДНТУ. Вип. 103-4. – Донецьк, ДонНТУ, 2006. – С. 215 – 218.
5. Папехин Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р. С. Папехин. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.
6. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140 – 148.